KIZILCAHAMAM SOĞUKSU MİLLİ PARKI
YABAN HAYVANLARI

KIZILCAHAMAM SOĞUKSU MİLLİ PARKI YABAN HAYVANLARI

Editör
Prof. Dr. Ender YARSAN
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dekanı

Doğa Koruma ve Milli Parklar
Genel Müdürlüğü

Ankara Üniversitesi
Veteriner Fakültesi

Kızılcahamam
Belediyesi

Ankara - 2022

KIZILCAHAMAM SOĞUKSU MİLLİ PARKI
YABAN HAYVANLARI

Editör

Prof.Dr. Ender YARSAN
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dekanı

Fotoğraflar

Doğanay VURAL
Yunus AYHAN

Yaban Hayvanları Tanıtım Metinleri

Doç.Dr. Oytun Okan ŞENEL
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesi Başhekimi

Doç.Dr. İrem ERGİN
Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yaban Hayvanları Birimi Sorumlusu

Türler İçin Danışmanlar

Dr. Arzu GÜRSOY ERGEN
Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü

Dr. Burak TATAR
DKMP - Yaban Hayatı Biyoloğu / Tarım ve Orman Uzmanı

Kitabın Basımındaki Desteklerinden Dolayı
Sayın Hüdaverdi ÇAKIR ve Sayın Salih BEZCİ ye Teşekkür Ederiz.

Editörden

Kızılcahamam Başkent Ankara'nın en önemli ilçelerinden birisidir. Bu özelliği tarihiyle, turizme olan katkılarıyla, doğal güzellikleriyle, kaplıcalarıyla, kendine özgü yaban hayatı çeşitliliği ile sabittir. Tarihsel süreç içerisinde farklı isimlerle anılan ve son olarak Kızılcahamam adıyla değerlendirilen ilçemiz dağlık ve ormanlık bir yapıya sahiptir. Barındırdığı orman yapısı ile Ankara'nın bir dinlenme yeri olarak da değer taşır. Anadolu ile Karadeniz arasında geçiş yeri niteliğindedir. Kızılcahamam Soğuksu Millî Parkı, kaplıcaları, otelleri, maden suları, tarihi yerleri ve festivalleri ile özellikle tanınır; adeta bir şifa merkezidir. Kızılcahamam içerisinde gerek ziyaretçilerine sağladığı dinlenme imkanıyla gerekse barındırdığı "Yaban Hayatı" ile Soğuksu Milli Parkı son derece önemli bir merkezdir. Milli Park 1959 yılında kurulmuştur. Park volkanik bir bölgede yer alır ve bugün için sınırları 1.187 hektara ulaşmıştır. Yaban hayatı yönüyle birçok bitkiye ev sahipliği yapar; bunlardan birçoğu da endemik niteliktedir ve Kızılcahamam'a özgüdür. Bununla birlikte Soğuksu Milli Parkı sınırları içerisinde yaban hayvanları çeşitliliği de son derece fazladır. 160'tan fazla kuş türü bölge içerisinde yer alır. Bununla birlikte bölgeye özgü Kara Akbaba gibi bazı türler ise nesli tehlike altında olan türlerdir. Kara Akbaba adeta bu bölge ile özdeşleşmiştir. Bunların haricinde de çok sayıda yabani hayvan türü Milli Park sınırları içerisinde gözlemlenebilir.

Bu çalışma Kızılcahamam ve özelinde Soğuksu Milli Parkı'na yönelik yaban hayvanları çeşitliliğini göstermek amacıyla hazırlanmış bir eserdir. Bir Prestij Kitabıdır. Bu bölgede uzun yıllardır Yaban Hayvanları üzerinde gözlem yapan ve onları yaşam alanlarında fotoğraflayan iki Fotoğrafçının eserlerinden hazırlanmıştır. Doğanay Vural ve Yunus Ayhan'a bu anlamda teşekkür ediyoruz. Bununla birlikte kitap bütünlüğü içerisinde verilen türlere ait bilgiler ise Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Öğretim Üyeleri tarafından, ki Fakültenin Yaban Hayvanları Birimi sorumlularıdır da aynı zamanda, Doç.Dr. Oytun Okan Şenel ve Doç.Dr. İrem Ergin tarafından hazırlanmıştır. Söz konusu türleri genel anlamda tanımlayacak bilgiler şeklinde kaydedilmiştir. Kitap kapsamında Soğuksu Milli Parkı'nda mevcut olan türler gösterilmiştir; ancak Milli Park'taki çeşitlilik elbette çok daha fazladır. Ancak Bu kitap söz konusu çeşitliliği gösterecek şekilde en kapsamlı haliyle sunulmaya çalışılmıştır. Zamanla diğer türlerin eklenmesi de mümkün olacaktır.

Bu esere katkılarından dolayı DKMP IX. Bölge Müdürlüğü'ne, Kızılcahamam Belediye Başkanlığına da ayrıca teşekkür ediyoruz. Bununla birlikte özellikle Kitabın Dizgi ve Tasarımı konusundaki katkılarından dolayı da Sayın İbrahim Toros'a içtenlikle teşekkür ediyoruz.

İlçemize ve bilim camiasına faydalı olması dileğiyle…

Prof.Dr.Ender YARSAN
Editör

ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ YABAN HAYVANLARI BİRİMİ

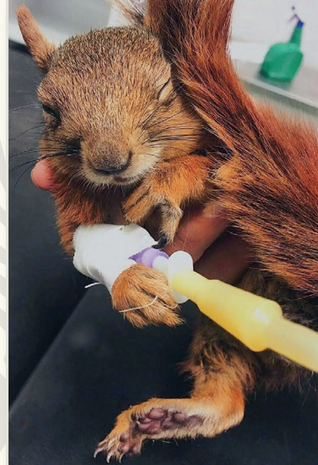
Yurdumuzda yaban hayvanlarına yönelik mevzuat Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde ve ağırlıklı olarak Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMP) koordinasyonunda yürütülmektedir. Genel Müdürlük, çok sayıda kurum ve sivil toplum örgütüyle işbirliği halinde yaban hayvanlarının yaşamlarını ve ekosistemlerini güvence altına almayı hedefleyen projeleri hayata geçirmektedir. Bu kapsamda yürütülmekte olan *Yeni Bir Metodoloji Kapsamında Türkiye'de Tehlike Altındaki Türler İçin Eylem Planın Hazırlanması, Uygulanması ve İzlenmesi* projesinin paydaşları arasında Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin (AÜVF) iki öğretim üyesi de bulunmaktadır. Yardıma muhtaç yaban hayvanlarına gerekli desteğin verilmesi ve buna yönelik altyapı ve mekanizmaların oluşturulması, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin öncelikleri arasındadır ve kurumun bu alanda köklü bir deneyimi vardır.

Fakültenin DKMP IX. Bölge Müdürlüğü Ankara Şubesi ile imzalamış olduğu hizmet protokolü, Müdürlüğün sorumluluk alanında bulunan Ankara, Bolu, Kırıkkale, Çankırı, Düzce, Yozgat, Kırşehir illeri başta olmak üzere, tüm Türkiye'den yaban hayvanlarına kesintisiz sağlık hizmeti sunulmasını güvence altına almaktadır. Vatandaşlarımızın 112 Acil Yardım Hattı'na ihbar ettiği ya da Bakanlık Av Koruma ekipleri tarafından bulunan tüm yaban hayvanları ile, başta belediyeler olmak üzere çeşitli kamu kurum ve kuruluşları tarafından yönlendirilen yaban hayvanları AÜVF Hayvan Hastanesi Yaban Hayvanları Birimi'ne kabul edilmektedir. Hizmet protokolü kapsamında yılda 1000'e yakın yaban hayvanı AÜVF Hayvan Hastanesi'nde tedavi edilmektedir. İlk olarak 2012 yılında imzalanan hizmet protokolü, Ankara Üniversitesi'nin kalite ve akreditasyon değerlendirme süreçlerinde güçlü yönleri arasında yer almaktadır ve Üniversitenin öne çıkan özellikleri arasında bulunan "toplumsal katkı" misyonuna hizmet etmektedir. Yaban Hayvanları Hizmet Protokolü ve bu kapsamda yürütülen faaliyetler, 2019 yılında yayımlanan *TBMM Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu Raporu*'nda hayvan sağlık hizmetlerinin yürütülmesi bakımından **"İyi Uygulama Örneği"** olarak gösterilmiştir.

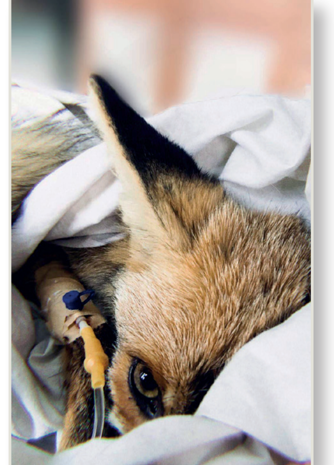

**Bu sayfada yer alan fotoğraflar, AÜVF Hayvan Hastanesi Yaban Hayvanları Birimi arşivinden alınmıştır.*

İÇİNDEKİLER

KIZILCAHAMAM

Kızılcahamam, Ankara ilinin kuzey kısmında yer alan bir ilçesidir. E5 Ankara-İstanbul Devlet Karayolu üzerindedir. Ankara Merkeze 80 km uzaklıktadır. İlk çağlara kadar uzanan uzun tarihi boyunca ilçe sırayla Yabanabat, Çorba isimlerini, en son olarak da Kızılcahamam ismini almıştır. Kızılcahamam, Çubuk, Kahramankazan, Ayaş, Güdül, Çamlıdere ilçeleri ile Bolu ve Çankırı illeri arasında kalır. Dağlık ve ormanlık bir ilçe olan Kızılcahamam, 1712 kilometrekarelik bir alanı kaplar. İç Anadolu ile Karadeniz arasında geçişi sağlar. Ankara'ya içme suyu sağlayan Kurtboğazı, Eğrekkaya ve Akyar barajları Kızılcahamam Belediyesi sınırları içerisinde kalır. İlçe merkezinde yeteri miktarda düzlük alan bulunmaması nedeniyle çok sıkışık bir yerleşim mevcuttur. Buna rağmen ilçe merkezleri dağ yamaçlarına doğru sürekli genişleme eğilimindedir. Roma döneminden beri kullanıldığı bilinen Kızılcahamam kaplıcaları Türkiye çapında ün kazanmıştır. Kızılcahamam genellikle Soğuksu Millî Parkı, kaplıcaları, otelleri, maden suları, tarihi yerleri ve festivalleri ile tanınır. Şifa merkezidir. Termal suları pek çok hastalığa iyi gelmektedir. Son yıllarda yapılan büyük oteller kongre ve toplantılara ev sahipliği yapmakta, bu yolla ilçe turizmine büyük katkılar sağlamaktadırlar. Ankara ili içinde en yoğun orman örtüsüne sahip olan ilçedir. İlçe içinde yer alan Soğuksu Milli Parkı, yoğun bir nüfus barındıran Ankara için akciğer görevi üstlenmektedir.

BAZLAMA
DİYARI
KIZILCAHAMAM

SOĞUKSU MİLLİ PARKI

“Bozkırdaki Orman” denilebilecek Soğuksu Milli Parkı; Ankara'nın Kızılcahamam ilçesinde yer alan ve 19 Şubat 1959'da kurulan bir milli parktır. Ankara şehir merkezine 80 kilometre uzaklıktadır. Yüz ölçümü 1.050 hektar iken 1997’de yapılan sınır değişikliği ile parkın yüz ölçümü 1.187 hektara ulaştı. Milli parkın 900 hektarı ormanlık saha, 250 hektarı ise açıklık olarak tahsis edildi. Parkın volkanik bölge olması nedeniyle, çevresindeki sıcak ve soğuk su kaynakları kaplıca olarak değerlendirilmektedir. Parkın yüksekliği 1.030-1.800 m arasında değişmektedir. Arhut Tepesi 1.789 m ve Tolubelen Tepesi 1.776 m ile parkın en yüksek zirveleridir.

Park, Avrupa-Sibirya bitki örtüsünün özelliklerini taşımaktadır. Ormanın içerisinde bulunan en yaygın ağaç türleri %65 oranında Sarıçam, %24 oranında Karaçam, %6 Köknar ve %5 Meşe olarak dağılıyor. Mustafa Kemal Atatürk'ün Temmuz 1934'te Kızılcahamamı ziyareti sırasında altında dinlendiği çam ağacı, günümüzde "Atatürk Çamı" olarak adlandırılmıştır.

Park yaklaşık 160 kuş türüne ev sahipliği yaparken, bunlardan kara akbaba (Aegypius monachus) ve bazı kartal türleri tehdit altındaki kuş türleridir. Park, çok sayıda yaban hayvanının doğal yaşam alanıdır. Soğuksu, Orta Anadolu bozkırlarının karasal iklimiyle Kuzey Anadolu'nun yağışlı iklimi arasındaki geçiş zonu özelliğine sahiptir. Yıllık ortalama sıcaklık 11,9 °C’dir.

Doğanay VURAL

Doğanay Vural 2001 yılında Kızılcahamam'da doğdu. Lise eğitimini Kızılcahamam Anadolu Lisesi'nde tamamlayan Vural, eğitim hayatına Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğrencisi olarak devam etmektedir.

Doğanay Vural, fotoğrafçılığa ilk adımı babasının şu sözleriyle attı:

"Silahta da tetik var, fotoğraf makinesinde de; silahın tetiğine bastığında öldürüyorsun, fotoğraf makinesinin deklanşörüne (tetiğine) bastığında ölümsüzleştiriyorsun".

Babasının bu sözünden etkilenerek ölümsüzleştirmeyi tercih etti. 2013 yılına kadar telefonla ve amatör fotoğraf makinesi ile çekimler yaptı. 2013 yılından itibaren doğa fotoğrafları çekmeye başladı.

Fotoğrafçılık sayesinde dağcılık, izcilik gibi birçok faaliyetle tanıştı. Bu faaliyetleri başlangıçta Kızılcahamam sınırları içerisinde yürütürken zamanla sınırları genişletmeye başladı. 2018 yılında ilk kez Afrika'da foto safariye katıldı. Masai Mara Ulusal Parkı'nda yüzlerce yaban hayvanını gözlemledi ve görüntüledi. Yine 2018 yılında Karadeniz'e giderek bölgenin doğasını ve kültürünü yakından inceleme fırsatı yakaladı. Halen başta Kızılcahamam olmak üzere birçok farklı bölgenin yaban hayatını araştırmaya ve incelemeye devam ediyor.

2015-2016 döneminde Kızılcahamam'ın 100. Yılı Afiş Yarışması'nda **"DOĞADA BIRAK"** adlı afişiyle 2. oldu. Aynı dönemde **"Bazlama ve Sucuğun Evi Kızılcahamam"** adlı ilk amatör belgeselini hazırladı. 2015-2016 döneminde Kızılcahamam Anadolu Lisesi'nde düzenlenen TÜBİTAK Bilim Fuarı'nda **"Ormanın Hayaleti"** adlı projesiyle birincilik aldı. 2017-2018 döneminde kendi okulunun, sonrasında ise ilçesindeki okulların Öğrenci Meclis Başkanı oldu. 2020 yılında Kızılcahamam Belediyesi ve ESYAV'ın düzenlediği Yöremizi Farketme Zamanı konulu fotoğraf yarışmasında çekmiş olduğu Bozkurt fotoğrafıyla 1. oldu.

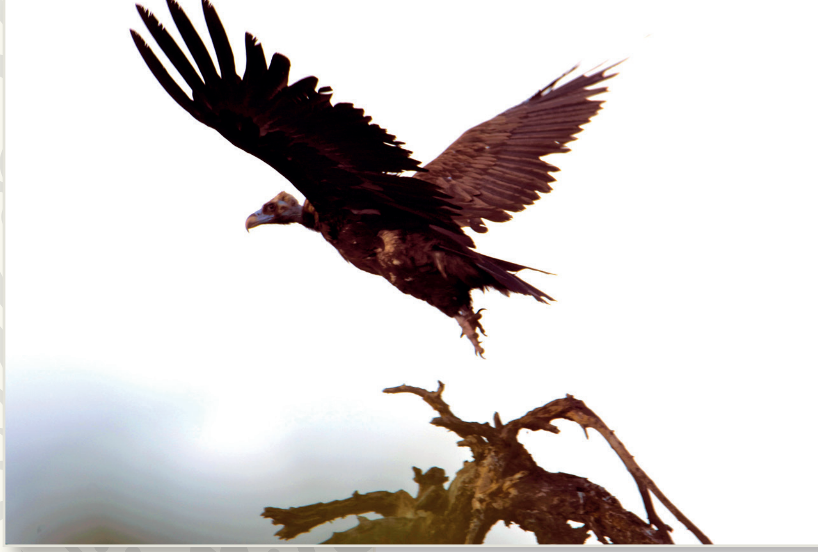
Yunus AYHAN

5 Nisan 1962 yılında Ankara'da doğdu. Uzunca yıllar ticaret ile uğraştı. Yunus Marketler Zincirinin kurucu ortağıdır. Ticaretin yanı sıra Türkiye'de profesyonel olarak off road sporuyla da ilgilendi. Transanatolia ve bunun gibi birçok turnuvada yüzlerce kupa ve madalyası vardır. Tüm bunların yanı sıra doğaya ve yaban hayatına da ilgisi olan Yunus Ayhan, son 10 yıldır profesyonel olarak yaban hayatı fotoğrafçılığıyla ilgilenmektedir. Önce Türkiye'nin sonrasında ise Dünyanın çeşitli bölgelerini gezerek yaban hayatını fotoğrafladı. Bu konuda da birçok sergide yer aldı ve ödüllere layık görüldü.

TÜRLER

AKKUYRUKLU KARTAL (*Haliaeetus albicilla*) - Yabanın Vakur Kuşu

İsmini aldığı beyaz kuyruğu, akbaba gibi geniş kanatları ve iri cüssesiyle Avrupa'nın en büyük kartalıdır. Deniz, göl ve nehir kenarlarında, ormanlık ve dağlık alanlarda yaşayan bu hantal yırtıcı ülkemizde özellikle Batı Anadolu'da ve Ankara ili sınırları içinde görülebilir. Su kenarlarını tercih etme sebebi ana besin kaynağı olan balıktır. Ayrıca küçük memeliler, kuşlar, kış aylarında ise leşlerle beslenen akkuyruklu kartalların sakin mizacına uygun sakin avlanma teknikleri de vardır. Özellikle bir ağaç dalında vakur duruşunu bozmadan saatlerce avlarını beklemeleri, balık ve kuşları aynı sabırla takip edip yorarak avlamaları bu türün karakteristik özelliğidir.

ALACA BAYKUŞ (*Strix aluco*) - Kamuflaj Ustası

Orta boylu, kızıl kahverengiden donuk griye değişen renklerde bir baykuş türüdür. Diğer baykuş türlerine göre büyük kafalı, kısa kuyruklu, kısa ve yuvarlak kanatlıdır; kalın ve ağır bacak yapısı ile oldukça güçlüdür. Uçuş sırasında ağır ve yavaş hareketlerine rağmen ağaçlar arasındaki manevra kabiliyeti oldukça iyidir. Pek çok baykuş türünden kara bir delik gibi görünen simsiyah gözleri ile ayrılır. Kafasının ön yüzüne yerleşik, büyük gözleri sayesinde gece görüş adaptasyonları mükemmel olan alaca baykuşların, pek çok gündüz yırtıcısından daha güçlü bir yön bulma becerisi vardır. Ağaç kovuklarına yuva yapan Alaca baykuşlar küçük memeli ve kuşlarla beslenir. Ağaçların sık olduğu ormanlık alanlar, park ve bahçeleri seven bu kuşlar farklı iklimlere adapte olabilmeleri sayesinde tüm Avrupa'ya ve ülkemizde Orta Anadolu'ya yerleşmiştir.

ANADOLU SIVACISI (KÜÇÜK SIVACIKUŞU) (*Sitta krueperi*) - Duvar Ustası

Tepesi siyah, boynu ve kaşı beyaz, ense ve sırt kısmı mavi-gri olup, göğsünde kızılımsı kahverengi bir kuşak vardır. Tohum ve böceklerle beslenen, güzel sesli bu ötücü kuşların önemli bir özelliği yiyeceği bulan tarafın eşini çağırması ve besinlerini birlikte tüketmeleridir. Genelde dal uçlarında baş aşağı dururken görülür. Ağaç gövdelerindeki çürümüş boşluklar ve ağaçkakan deliklerine yuvalanır ve yuva girişini çamurla bir duvar gibi örmeleriyle sıvacı isminin hakkını verirler. Yaşam alanları iğne yapraklı ağaçların olduğu seyrek ormanlardır. Ana popülasyonun Türkiye'de olması nedeniyle ülkemize özgü endemik bir tür olarak kabul edilir.

ANGIT (*Tadorna ferruginea*) - Hazan Yüzlü

Sonbaharın vücut bulmuş hali dersek sanırız abartmış olmayız. Bir ördek hayal edin. Mevsimin kızıl tonlarını tüm bedeninde toplamış. Bulutların beyazı güzel yüzünde, kanatlarında. Şimdi kömür karası bir kalem alın elinize. Narin simsiyah bir gaga, boncuk gözler, kanat ve kuyruk ucunu bolca boyayın. Karşınızda saatlerce izleyebileceğiniz bir güzellik. Ülkemizin tüm bölgelerindeki sulak alanlarda görebilirsiniz Angıt'ı. Böcekçil ve otçuldur. Yurdumuzda koruma altında olan bu tür, ne yazık ki tezat şekilde de av hayvanı olarak kabul edildiğinden, özellikle av mevsiminde popülasyonu ciddi tehdit altında kalmaktadır. Ülkemizdeki sulak alanların hızla yok olması ise, acilen önlem alınmadığı takdirde bu güzel türün bir gün sonsuza dek bizi terk edeceğinin sinyallerini vermektedir.

ARI KUŞU (*Merops apiaster*) - Renkli Göçmen

Yaz aylarında ülkemize gelen arıkuşları, başının üstü ve kanatlarındaki kızıl kahvesi, boyun altı ve göğsünü kaplayan mavi-yeşili, boynunun parlak sarısı, gözündeki siyah sürmesi ile tam bir renk cümbüşüdür. Adından anlaşıldığı üzere temel besin kaynağı arılardır. Ayrıca uçan böceklerle de beslenirler. Kum tepelerine, nehir kıyılarına yaptıkları yuvalarıyla koloni halinde bulunmayı seven oldukça sosyal göçmenlerdir.

BOZ AYI (*Ursus arctos*) - Ormanın Efendisi

Yuvarlak ve tüylü kulakları, küçük gözleri ve dev cüssesiyle Türkiye'nin en büyük yaban memelisidir. İri cüssesine rağmen hızlı bir koşucu, iyi bir yüzücü ve tırmanıcıdır. Bitki köklerinden meyveye, böcekten av etine, kuş yumurtasından bala geniş bir besin yelpazesi olan, genelde otçul diyeti seçen bozayılar kışın uykuya geçerek metabolizmalarını yavaşlatırlar. Ülkemizde pek çok kente dağılmış olan popülasyonları her daim insan faktörüyle tehlikeye girmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin bozayıların korunmasına yönelik imzalanmış uluslararası anlaşmaları bulunmaktadır.

BÜYÜK BAŞTANKARA (*Parus major*) - Şehirlerin Gür Seslisi

Siyah bir baş, beyaz parlak yanaklar, sarı gövdesi ve karın altında gagadan kuyruğa uzanan siyah şeridiyle tipik bir görüntüsü vardır. Gür sesiyle ağaçların, meyve bahçelerinin, çalılıkların arasından "ben buradayım" der. Dünya genelinde geniş bir popülasyona sahiptir. Ülkemizin pek çok bölgesinde görülmekle birlikte özellikle kış aylarında Ankara'yı tercih eder.

ÇAM BAŞTANKARASI (*Periparus ater*) - Çam Güzeli

Avrupa'daki en küçük baştankara türü olan ve ülkemizin hemen her bölgesinde görülen bu kuşlar siyah başı, beyaz yanak ve ensesi ile hemen tanınır. Çam ormanlarında, park ve bahçelerde görülür. Böcek, tohum ve çam fıstığı ile beslenen çam baştankarasının popüler yiyeceği ayçiçeği tohumudur. Çürüyen bir ağaç kütüğü, yerdeki derin delikler, fare veya tavşan yuvaları, duvarlardaki taşların arası, daha büyük kuşların yuvası, sincap yuvaları dahil her yeri işgal edip yuva yapma özelliği olan bu minik istilacılar yosun ve çimeni karıştırarak yaptıkları yuvalarını, hayvan kürk ve tüyleriyle astar çekerek bir sanat eserine dönüştürür.

ÇOBANALDATAN (*Caprimulgus europaeus*) - Sessiz Gececi

Uzun gövdesi, kısa bacakları, koca gözleri ve tipik ötüşüyle dikkat çeken gececi kuş türlerindendir. Bacakları o kadar kısadır ki ayakta durmak yerine konduğu yerde yatmayı tercih eder. Gri-kahverengi tüy rengine sahip olan bu türün en ilginç özelliği çok küçük bir gaga yapısı varmış gibi görünen, ancak açtığı zaman oldukça geniş olan ağız yapısıdır. Büyük ağız yapısı ile havadaki böcekleri çok rahat toplar. Açık araziler, çalılık ve bozkır kesimleri seven çobanaldatanların ilginç bir özelliği de dokunma mesafesine gelene kadar insandan kaçmamalarıdır. Dokunmak için elinizi uzattığınız an aniden sıçrayarak birkaç metre öteye uçarlar. Yaz aylarında ülkemize gelen bu göçmeni başta Orta Anadolu olmak üzere pek çok bölgemizde görmeniz mümkündür.

FLORYA (*Chloris chloris*) - Saygın Şarkıcı

İsmini tüylerinin rengi olan "yeşil" anlamına gelen Yunanca "khloros"dan alan, güzel ötüşüyle bir dönem Malta adasında beslenmesi prestij göstergesi olan floryalar, seyrek ormanlar, yüksek ağaçlı park ve bahçeleri sever. Benzer nağmeler kullandığı güzel ve cıvıl cıvıl bir sesi vardır. Ülkemizde pek çok bölgede, yıl boyu görmek mümkündür.

GÖKKUZGUN (*Coracias garrulus*) - Turkuaz Mucizesi

Mavi gökyüzünde turkuazın her tonuyla karşınıza çıkar Gökkuzgun. Güzelliği aynı oranda sesine yansımasa da, konduğunda sırtının kızıllığı daha da güzelleştirir onu. Ağaçlık açık arazilerde yaşayan gökkuzgunlar, yaz mevsiminde geldikleri ülkemizde Orta Anadolu başta olmak üzere geniş bir bölgeye yayılır. Göçmen bir tür olup büyük böcekler, küçük kertenkele ve kurbağalarla beslenirler. Üreme döneminde erkeklerin taklalar atarak yaptığı kur dansları görülmeye değerdir.

İBİBİK (*Upupa epops*) - Efsanevi Güzellik

Onu Mevlana'nın Mesnevi'sinde görüyoruz. Türk edebiyatının şiirlerinde, ülkelerin armalarında, pullarında, Eski Mısır'ın tapınak kapılarında, Kutsal kitapların hikayelerinde. Bir anda Perslerin erdem sembolü olarak karşımıza çıkar. Elbette hüdhüd kuşundan bahsediyoruz, nam-ı diğer ibibik ya da çavuşkuşu. Turuncu gövdesi, uzun ve kıvrık gagası, uçarken bir yelpaze gibi görünmesini sağlayan sırt ve kanatlarındaki siyah beyaz deseni, tabi en önemlisi süslü ibiği ile kolaylıkla tanınır ibibik kuşu. Yuvasını genelde ağaç kovukları ve kaya oyuklarına yapar. Bahar aylarında gelerek, ülkemizin neredeyse tamamına yayılan bu böcekçil tür sonbaharla birlikte Afrika'ya göçüne başlar.

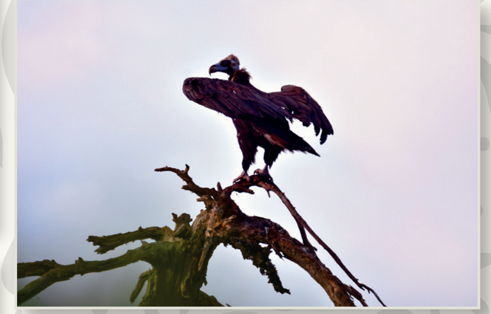
İSPİNOZ (*Fringilla coelebs*) - Küçük Kavgacı

Dünyadaki en yaygın kuş türlerinden biri olan ispinozlar ülkemizde güney ve güneydoğu bölgelerinin dışında oldukça sık görülür. Ormanlık alanlar, bahçe ve açık arazilerde gür ve melodik ötüşü, enerjik tavırlarıyla dikkat çeken ispinozlar, renkli gövdeleri ile pek çok ötücüye benzemekle birlikte, kanatlarındaki beyaz lekeleriyle onlardan ayrımı yapılabilir. Güzel görünümü ve bir o kadar güzel ötüşü ile kafes kuşu olarak beslenen ispinozların doğadan yakalanması kesinlikle yasaktır. Yabani ispinozların kafese kapatılması onların hayatına mal olabilir.

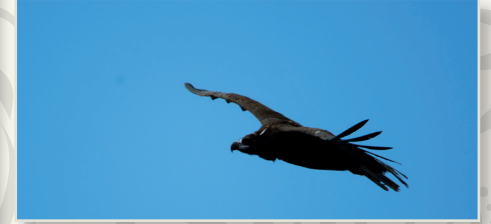

KARA AKBABA (*Aegypius monachus*) - Zirvelerin Heybetlisi

Ormanlık alanlar, sarp kaya ve dik yamaçları tercih eden, 3 metreye yakın kanat açıklığı ile Avrupa'nın en büyük akbaba türü olan Kara akbaba soyu tükenme tehlikesi altında olan endemik bir türdür. Türkiye, kara akbabaların üreme ve barınma alanı olarak Avrupa'da ilk sıralardadır. Ülkemizde tarım ilaçlarının bilinçsiz kullanımı veya yabani hayvanlarla mücadele için doğaya zehirli et bırakılması çoğunlukla leşlerle beslenen bu kuşların kitleler halinde ölmesine ve sayılarının tehlikeli şekilde azalmasına neden olmuştur. Dünyada bu tür için hayati bölgelerden biri olan Türkiye'nin göklerin bu heybetli devi için koruma programları bulunmakla birlikte, insanların doğaya verdikleri geri dönüşü olmayan hasarlara dair bilinçlendirilmesi bu türlerimizin geleceği için ivedilikle üzerinde durulması gereken bir durumdur.

KARA ÇAYLAK (*Milvus migrans*) - Yetenekli Avcı

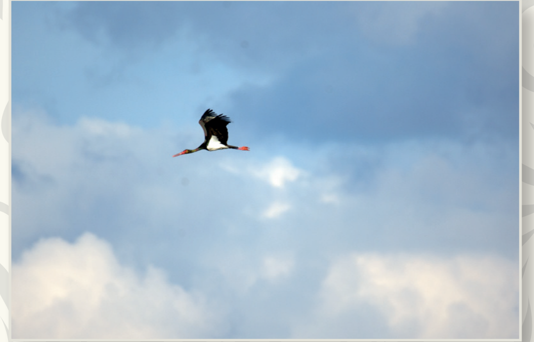
İri ve kahve tonlarında koyu renkli kara çaylaklar, çatal kuyruklarıyla tipik bir görüntü sergiler. Sürüngen, memeli, küçük kuşlar, böcekler olmak üzere geniş bir beslenme yelpazesine sahip bu türün en önemli özelliği av konusundaki yetenekleridir. Uçarken, konarken, karada, suda, yakaladığı, bulduğu her şeyi yiyen bu yetenekli avcılar profesyonellikleri sayesinde dünyada ve ülkemizde oldukça geniş bir bölgede yaşama alanı bulmuştur.

KARA LEYLEK (*Ciconia nigra*) - Ezberbozan

Hepimizin aklında klasik bir leylek görüntüsü vardır. Kırmızı uzun bacaklı, kırmızı uzun gagalı, kanat ve kuyruk teleklerindeki siyah desenlerin dışında bembeyaz vücuduyla sürü halinde dolaşan. Alışkın olduğumuz bu görüntü ve karakterin dışındadır Kara leylekler. Beyaz karnı ve kuyruk altı dışında simsiyahtır gövdesi. Sessiz, sakin ve sürü sosyalliği olan beyaz akrabalarının aksine yalnızlığı seven, gürültücü ve ürkek hayvanlardır. Biz insanlardan pek hoşlanmayan kara leylekler özellikle ormanlık ve bataklık arazileri tercih eder, sürüngen, kuş yumurtaları, yavru kuşlar, böcek ve solucanlarla beslenirler. Bahar aylarında ülkemizin tamamına yakın bölümünde, uygun konaklama yerlerinde kalır, pek çoğu İstanbul üzerinden Kuzey Avrupa'ya geçer.

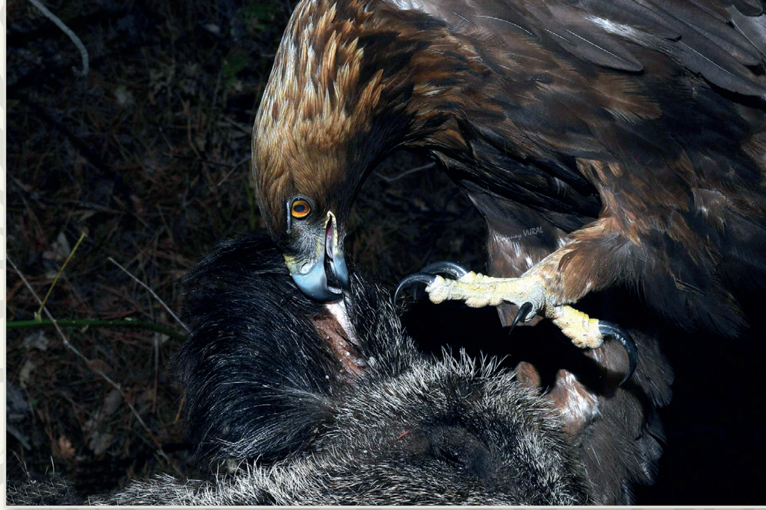

KAYA KARTALI (*Aquila chrysaetos*) - Yüksek Dağların Sahibi

Altın kartal olarak da isimlendirilen kaya kartalı yüksek dağlar, kayalık ve ormanları seven bir yırtıcıdır. Baş bölgesi sarı kızıla çalan açık kahverengi bir görünümde olup, gövdesinin tamamı koyu kahve renkli iri bir kartaldır. Tüm ihtişamıyla göklerde zarif bir şekilde kavisli kanatlarıyla süzülen bu gündüz yırtıcısı yuvasını pek çok hayvanın gitmeye cesaret edemeyeceği sarp kayalıklara yapar. Ülkemizin pek çok bölgesinde görülebilen kaya kartalları yerli kuşlarımızdandır.

KERKENEZ (*Falco tinnunculus*) - Mükemmel Adaptasyon

Kerkenezleri anlatmak için iki kelime yeterli olacaktır: "adaptasyon becerisi". Dünyanın yaşanabilir tüm kıtalarında ve ülkemizin tüm bölgelerinde, özellikle ormanlık arazileri tercih eden, ancak gittiği her yere ve hatta şehirlere uyum yeteneği ile şaşkınlık yaratan bu 35 cm'lik kızıl yırtıcının, fareden küçük kuşlara, solucandan çekirge ve böceğe geniş besin yelpazesi ile pek açlık çekmediğini söyleyebiliriz. Pek çok bölgede göç eden kerkenezler ülkemizde yerel bir türdür. Tüm doğa koşullarına ve yaşam ortamlarına hızlı şekilde adapte olabilen kerkenezlerin, tıpkı bütün yaban hayvanları gibi bir tek düşmanı vardır: İnsan. Yaşam alanlarının ve yuvalarının tahrip edilmesi, eğitimsiz ve bilinçsiz kişiler tarafından hedef olarak görülerek yavrularına zarar verilmesi ülkemizde kerkenez popülasyonu için trajik bir durumdur.

KETENKUŞU (*Linaria cannabina*) - Neşeli Minik

İspinozgiller familyasından olan keten kuşunu Türkiye'nin yerel bir türü olarak her bölgede yaz veya kış mevsimlerinde görmek mümkündür. Neşeli ötüşü, canlılığı, diğer ötücü türlerle olan sosyal uyumu görülmeye değerdir. Tohumla beslenen bu neşeli minikle, çalılık ve bahçelerde sıklıkla karşılaşılır. Yuvalarını da kısa otların arasına yapması, özellikle bu otların biçilmesi sırasında keten kuşlarının ciddi şekilde zarar görmesine neden olmaktadır.

KINALI KEKLİK (*Alectoris chukar*) - Güzel Yüzlü

Baş ve vücut deseninin etkileyici güzelliği ile Anadolu ve Trakya'nın şarkılarına, türkülerine konu olmuş kınalı keklikler. Tohum, meyve ve böceklerle beslenen ülkemizin bu güzel yüzlü yerli kuşu, tehlike anında hızlı koşmasıyla ünlüdür. Uzun yıllar önce Türkiye'nin hemen her köşesinden ormanı, dağı, bahçesinden sesleri eksik olmazmış. Sonra mı? Bilinçsiz avcılık, insanoğlunun hırsı aynı anda yüzlerce, binlercesinin katline neden oldu. Öyle ki kınalı keklik popülasyonu alarm vermeye başlamış durumda. Bugün Tarım ve Orman Bakanlığı'nın kınalı keklikler için üreme programları var. Umarız bir gün dünya güzeli bu kuşların ülkemizin her köşesinden tekrar o güzel seslerini duymamız mümkün olur.

KIZIL AKBABA (*Gyps fulvus*) - Kızıl Gölge

Kayalık ve dağlık arazileri seven kızıl akbaba ülkemizde Ankara başta olmak üzere Orta Anadolu illeri, Doğu ve Güney illerimizin bir kısmında yaşam alanı bulmuştur. Kara akbabalardan daha hırslı ve gürültücü olmalarıyla bilinirler. Özellikle beslenme sırasında çıkardıkları ses gerçekten ürkütücüdür. Leşlerle beslenen kızıl akbabalar yaşadıkları bölgede sürü halinde bulunmayı sever. Kızıl kahve tonlarındaki iri cüsseleriyle gökyüzünde muhteşem bir silüetleri vardır.

KIZILGERDAN (*Erithacus rubecula*) - Kınalı Güzel

Nar bülbülü ismiyle de bilinen kızıl gerdan, vücudunun büyük kısmını kaplayan zeytin yeşili tüyleri, isminin hakkını veren nar kırmızısı gerdanıyla tam bir kınalı güzeldir. Ülkemizin İç Anadolu dahil pek çok bölgesinde çoğunlukla sık ağaçlık alanları tercih eden böcekçil bir türdür. Bulundukları bölgenin alan savunmasını o kadar iyi yaparlar ki, ufacık bedenlerine bakmadan kavgaları bazen yarım saatten fazla sürebilir.

KIZIL GEYİK (*Cervus elaphus*) - Görkemli Maral

Bir dönem ülkemizin seyrek ormanlık alanlara sahip her bölgesinde bulunan bu ihtişamlı canlılar, bugün sayıları birkaç binle sınırlı kalarak tükenme tehlikesiyle karşı karşıya kaldı. Özellikle İç Anadolu bölgesinde, Çamlıdere ve Kızılcahamam ormanları bu hayvanların doğal yaşam alanlarıyken, bilinçsiz avlanma sonucu 1950'li yıllarda ormanlarımızdan tamamen yok oldular. Bunun üzerine 1970-1990 yılları arasında Kızıl geyik neslini kurtarmak amacıyla Çamlıdere-Çamkoru mevkiinde ''Kızıl geyik yetiştirme çiftliği" kuruldu. 1995 yılında tahminen 45-50 civarı Kızıl geyik doğaya salındı. O geyikler Çamlıdere Benli yaylası ve Bolu sınırları arasında üreyerek çoğaldılar. Çoğalan Kızıl geyikler Çamlıdere'den Kızılcahamam'a geldiler. Son yıllarda Soğuksu Milli Parkı Göllü Mevkii'nde yaz aylarında sık sık görülmeye başlayan kızıl geyikler, Doğa Koruma ve Milli Parklar'a bağlı av koruma ekiplerinin yoğun çabası ile bilinçsiz avlanmanın önüne geçilerek ve yerel halkın bilinçlendirilmesi sağlanarak korunmaya çalışılıyor.

KIZIL ŞAHİN (*Buteo rufinus*) - Manevra Uzmanı

Ülkemizin iri yırtıcılarından olup, normal şahinlere göre daha iri ve kızıl kahve tonlarda tüy yapısına sahiptir. Açık araziler, bozkır ve kısa bitki örtüsüne sahip çalılık bölgeleri tercih eder ve yuvalarını kayalıklara yapar. Küçük ve orta boy memeliler, sürüngenlerle beslenen kızıl şahinlerin müthiş bir manevra kabiliyeti ve saatte 300 km'yi aşabilen uçuş hızları vardır. Ülkemizin hemen her bölgesinde görülmekle birlikte, özellikle İç Anadolu ve Doğu Anadolu'da oldukça yaygındır.

KIZIL TİLKİ (*Vulpes vulpes*) - Akıllı Oyuncu

Köpekgiller familyasından bol tüylü, kalın kuyruklu, dik kulaklı, küçük sivri yüzlü, kızıl kahverengi bir posta sahip hayvan türüdür. Dünyadaki yayılımı geniş olmakla birlikte ülkemizde de hemen her bölgemize adapte olmayı başarmıştır. Kolay yiyecek sağlama açısından şehir ve köylerin yakınında olmayı severler. Tavşan, fare gibi kemirgenlerle beslenen kızıl tilkiler, bu hayvanların popülasyonlarını sabitleyerek doğal yoldan tarla koruması yapmış olurlar. Kızıl tilkiler hızlı, akıllı, meraklı ve çok iyi huylu hayvanlardır. En önemli karakter özellikleri ise oyuncu olmalarıdır.

KİRPİ (*Erinaceus concolor*) - Dikenli Gececi

Ülkemizin her bölgesinde ormanlık alanlar, park ve bahçelerde görülebilir. Sırtındaki sık dikenleri savunma amacıyla kendini top gibi yaptığında büyük avantaj sağlar. Gece aktif olan kirpiler böcek, solucan, salyangoz, yılanlarla beslenir. Kendi halinde sürekli gezen kirpiler, toprakta açtığı tünellerle toprağın havalanmasını sağlamasıyla yararlı bir memeli türüdür. Yavruları küçük, pembe renkli, yumuşak dikenli ve kör olarak doğar. Çevre sıcaklığının 4 derecenin altına düşmesiyle kış uykusuna yatma hazırlığına başlarlar. Ülkemizde koruma altındaki türlerden olan kirpilerin sayısı, insanların yavrularını sevimli bulup evde besleme çabası, doğal yaşam alanlarının tahrip edilmesi ve yaban hayatına yönelik diğer tehditlerle tehlikeli şekilde azalmaktadır.

KOCABAŞ (*Coccothraustes coccothraustes*) - Adı Üzerinde

Kafası ve gagasının iriliği ile Türkiye'deki en büyük ispinoz türüdür. Gagası o kadar güçlüdür ki küçük meyvelerin çekirdeklerini bile kırabilir. Çam ormanları en sevdiği bölgelerdir. Ülkemizin Orta Anadolu'dan itibaren Batı kesiminde yayılmış olan kocabaşlar, pek insan temasından hoşlanmadıkları için genelde ağaçların en üst dallarına tünemeyi severler.

KUKUMAV (*Athene noctua*) - Küçük Şaşkın

Küçük baykuş türlerinden biridir. Kafasının tepesinden basılmış gibi tıknaz vücudu, çatık kaşları, her daim şaşkın yüzü ile çok sevimlidir. Dikkat kesildiğinde, kızdığında hızlı hızlı ritmik şekilde vücudunu yukarı doğru yükseltir ve indirir. Kukumavlar oldukça hızlı hayvanlardır ve anında gözünüzün önünden kaybolup usta bir şekilde saklanırlar. Büyük böcekler, solucan, tırtıl ve küçük memelilerle beslenen bu kuşlar diğer baykuş akrabalarından farklı olarak hem gündüz hem gece avlanırlar. Ülkemizin hemen her bölgesindeki seyrek ağaçların bulunduğu alanlar, park ve bahçeler yaşam alanlarını oluşturur.

KURT (*Canis lupus*) - Asil Ruh

Dünyadaki mükemmel adaptasyonun en iyi örneklerindendir bozkurtlar. Hemen her bölge, ortam ve iklime olan uyumlarıyla yerkürenin yaşanabilir her yerine yayılmayı başarmışlardır. Bireylerin sürü içindeki hiyerarşi anlayışları, aynı bölgeyi paylaşan sürülerin birbirlerine olan saygısı bu canlılardaki asil ruhu anlatmak için verilebilecek birkaç örnek sadece. Sürüler halinde yaşayan kurtlar birbirlerine ve tabi ki dişi alfa lidere çok bağlıdır. Köpeklerin atası olan kurtlar müthiş zeka ve aile aidiyeti örneği gösteren memeli türlerindendir. Yaban hayvanlarının doğal yaşam alanlarına mesken kurma eğilimindeki insanoğlunun ekolojik denge üzerindeki yıkıcı etkisi, bozkurt popülasyonunun ciddi düzeyde azalmasına sebep olmuştur.

KUZGUN (*Corvus corax*) - Şaşırtan Zeka

Siyahın mavi, yeşil, kızıl, eflatun pek çok renkle karışımı nasıl olur diye merak ederseniz bir kuzgunu inceleyin. Siyahın onlarca tonunu, renk cümbüşünü vücudunun her karesinde görmeniz mümkün. Kargaların bu en iri ve ihtişamlı temsilcisi yalnız güzelliğiyle değil, dünyanın en zeki ilk 5 hayvanından biri olmasıyla da bilim dünyasını sarsmıştır. Hatta pek çok kuş bilimci bu hayvanların iletişim için dil geliştirmiş olduğunu savunur. Problem çözme yetenekleri ve müthiş gözlemleri ile şaşırtıcı bir tür olan kuzgun, ömür boyu tek eşle yaşar. Bahar döneminde yavrularını uçurduktan sonra kış döneminde karı-koca aile hayatına dönen kuzgunlar kışı geçirdikten sonra tekrar yavru yapar. Ülkemizin her bölgesinde görülebilen bu saygıdeğer canlılar, en fazla şehirden uzak açık arazileri tercih ederler.

KÜÇÜK AKBABA (*Neophron percnopterus*) - Güzel Çirkin

Nam-ı diğer Mısır akbabası. Yetişkinleri bembeyaz bir gövde, siyah kanat uçları ve sarı suratlı olup, gençlerde koyu kahve-siyah, mavimsi bir yüzle tipik bir görüntüleri vardır küçük akbabaların. Gaga yapıları diğer akbabalara göre ince, uzundur. Ülkemizde baharda özellikle Orta Anadolu'ya, Ankara'da Kızılcahamam bölgesine gelip üreyerek yavrularıyla birlikte sonbaharda Afrika'ya göç eder. Diğer akbabalar gibi leşle beslenen bu kuşlar çam ormanlarını yaşam alanı olarak seçer.

LEYLEK (*Ciconia ciconia*) - Baharın Müjdecisi

Anadolu kültüründe sevilen, uğurlu, baharın müjdecisi kuşlardır. Gökyüzünde uçarken görmek bile heyecanlandırır Anadolu halkını, çok gezen için "leyleği havada mı gördün?" sözleri böyle coşkuları tanımlamaya yeter. Kırmızı, uzun gaga ve bacakları, bembeyaz vücut örtüsü ve siyah kanat ve kuyruk uçlarıyla narin bir görünümü vardır leyleklerin. Sürüler halinde baharda geldikleri ülkemizde dört bir yana dağılır, önceki yıllarda geldikleri yuvalarına tekrar yerleşir ve eşlerini beklerler. Doğuyla batının birleşimi yurdumuz, farklı coğrafyalardan gelen eşlerin de buluşma noktasıdır. Yuvalarını yüksek binaların tepesine, direk ve bacalara yaparlar. Erkek ve dişinin mutluluk dansları, gaga tıkırtılarıyla görülmeye değerdir.

MAVİ BAŞTANKARA (*Cyanistes caeruleus*) - Ufak Maviş

Siyah baştankaranın tüm siyah tüylerini silin, yerine gök mavisi bir renk koyun. İşte size dünyalar güzeli minik bir mavi baştankara kuşu. Ülkemizin hemen her bölgesinde, her mevsim görülebilen bu kuşlar özellikle bol yapraklı ağaçların olduğu ormanları sever. Tohum, meyve, küçük böceklerle beslenirler.

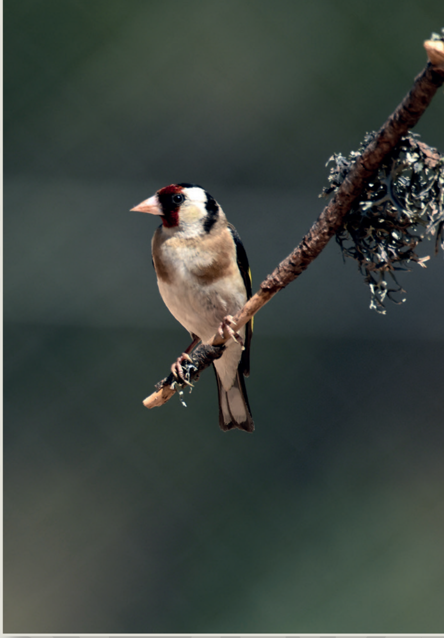

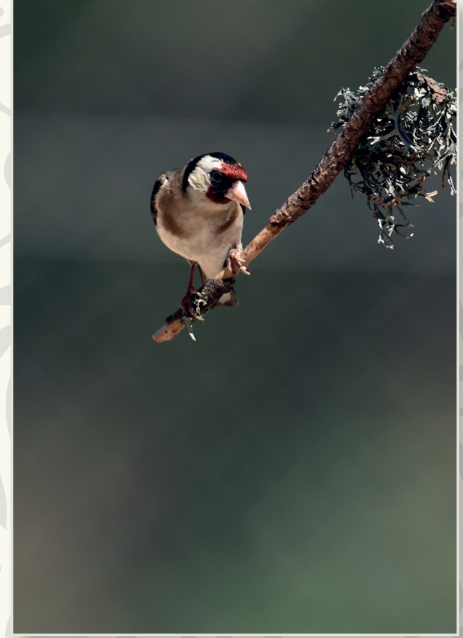

ORMAN ALACA AĞAÇKAKANI (*Dendrocopos major*)- Becerikli Marangoz

Ormanların birbirinden farklı, renkli pek çok sesi vardır. Ağaç yapraklarının dans ederken çıkardığı o büyüleyici ses, güzel ötücülerle tam bir cümbüşe döner. Ancak arada tuhaf bir tıkırtı gelir kulağınıza; sanki birisi sürekli olarak bir tahtaya elindeki çekiçle vurup duruyor gibi. Şaşkınlıkla kafanızı kaldırdığınızda ufak bir kuşun kendinden geçercesine kafasını sürekli ağaç gövdesine vurduğunu görürsünüz. Karşınızda Orman Alaca Ağaçkakanı. Ülkemizin orta ve kuzey kesimlerinde ladin ve çam ormanlarının vazgeçilmezi bu becerikli marangoz, yiyecek uğruna bir ağaç gövdesini delik deşik etmekten sakınmaz. Böcek, meyve ve kozalakla beslenen bu güçlü gaga, siyah beyaz gövdesi, cin bakışlarıyla hemen tanınır. Güzelliğinin hatırına ağaçlara verdiği zararı şimdilik görmezden gelebiliriz sanırız.

SAKA (*Carduelis carduelis*) - Hoş Sada

Güzel ötüşü, renkli görünümü İspinozgiller ailesinden olan bu kuş için ne yazık ki her daim tehdit oluşturmuştur. Baharda özellikle akarsu ve çeşme kenarlarında görülen sakalar insanların evlerde besleme heveslerine yenik düşmüş ve doğadan yakalanarak evcilleştirilmeye çalışılmıştır. Adapte olanların belki onlarca katı bu süreçlerde hayatlarını kaybetmiştir. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü yetkilileri kaçak saka avcılarına karşı ciddi bir savaş vermektedir. Doğadan yakalanması kesinlikle YASAK olan bir türdür.

SAKALLI AKBABA (*Gypaetus barbatus*) - Karizmatik Yırtıcı

Ülkemizde en nadir bulunan akbaba türüdür. Baş ve göğüs bölgesi sarı kızıl, sırt ve kanatları oldukça koyu olup, 7 kiloya varan ağırlığıyla oldukça iri bir kuştur. Pek çok akbaba türünden daha narin ve güzel yüzü, gagasının altındaki uzun sakalıyla süslenir. Akrabaları gibi leşle beslenen sakallı akbabalar, hayatları boyunca tek eşli yaşar ve eşiyle birlikte bulunduğu bölgeyi oldukça sert bir şekilde savunurlar. Koruma altındaki türlerimizden olup, başta Ankara olmak üzere İç Anadolu, Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu illerinde yüksek kayalık bölgelerde yaşam alanı bulmuştur.

SARI YILAN (*Elaphe sauromates*) - Tarım Dostu

Özellikle Orta Anadolu'nun çalılık ve taşlık alanlarını tercih eden sarı yılanlar, Türkiye'nin zehirsiz yılan türlerindendir. Özellikle küçük kemirgenlerle beslenen bu yılan türü, tarım dostu olarak kabul görür. Ülkemizde yılanlara olan yaklaşım son derece olumsuz olup, bilinçsiz insanlar tarafından popülasyonları ciddi düzeyde tehdit edilmektedir. Bilinçli çiftçilerimizin sarı yılanlar gibi kemirgen mücadelesinde ekosistemin mihenk taşlarından olan canlıları koruma çabası, sayılarının tehlikeli sınırlara gelmesine ne yazık ki engel olamamıştır.

SİNCAP (*Sciurus anomalus*) - Sevimli Kemirgen

Ağaç sincabı, Anadolu sincabı gibi isimlerle de bilinen sincaplar ülkemizin hemen tamamında bulunan sevimli kemirgenlerdir. Meşe ve çam ormanlarını tercih eder, ağaç kovuklarına yuva yaparlar. Kabuklu meyveler, çam, kestane ve ceviz ağacı tohumları, bitki filizleri, küçük kurtlarla beslenirler. Yakın akrabaları olan kızıl sincaplardan iri vücudu, tüysüz kulak uçları ve daha kahveye çalan vücut örtüsü ile ayrılırlar.

ŞAH KARTAL (*Aquila heliaca*) - Gökyüzünün İmparatoru

Dünyanın soyu tehlikeli şekilde tükenen kırmızı listesinde bulunan Şah kartal, nam-ı diğer İmparator kartalı ismini özellikle sırtının gösterişli bir pelerini andıran tüylerinden alır. Kahve kırçıllı tonlardaki bu orta boy kartal, kafasının sarı-kahve tonlarındaki tüyleri ve keskin bakışlarıyla hayranlık verici güzelliktedir. Küçük kemirgenler, memeli yavruları, hatta tilkilerle beslenen şah kartallar ülkemizde özellikle Ankara ve çevresinde, Orta Anadolu bölgesinin küçük ormanlık alanlarında görülmektedir.

ŞAHİN (*Buteo buteo*) - O Bir Klasik

Yaygın şahin olarak da bilinir. Kızıl şahinden daha ufak, orta boylu bir gündüz yırtıcısıdır. Daha koyu kızıl tonlardaki tüy yapısı, narin yüzü ile diğer şahinlerden ayrılır. Ülkemize bahar aylarında gelen şahinler başta Orta Anadolu olmak üzere, tüm bölgelerimize yayılırlar. Küçük kemirgen, kuş, sürüngenlerle beslenir, açık arazileri severler.

YABAN DOMUZU (*Sus scrofa*) - Ekoloji Dostu

Kısa bacakları, kalın ve hantal gövdesi ile güçlü hayvanlardır. Sulak alanların çevresinde, sürüler halinde yaşarlar. Geniş gövdelerine rağmen oldukça atik olan yaban domuzları çok hızlı koşar, kalın derilerinden dolayı kolay kolay av olmazlar. Ülkemizin hemen her bölgesinin yerel türü olan yaban domuzları aile kavramının en güçlü olduğu yaban hayvanlarındandır. Çoğu zaman ön yargılı yaklaşılan ve bunu da tarlalardaki sebze-meyvelere verdiği zararla kanıtlayan yaban domuzu ekosistem için hayati pek çok öneme de sahiptir. Hem etobur, hem otobur olan bu tür, yiyeceklerini bulmak için toprağı sürekli burnuyla karıştırarak havalanmasını, veriminin artmasını ve tohumların çevreye dağılmasını sağlar. Zararlı böcek ve omurgasızları yiyerek bitkilerin korunmasına katkıda bulunur. Av hayvanı listesinde bulunan yaban domuzları, üreme döneminde Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından korumaya alınarak, ekosistemdeki konumunun bozulmaması, popülasyonun bu sayede dengede tutulması sağlanır.

YABANİ TAVŞAN (*Lepus europaeus*) - Hızlı Koşucu

Toprak rengi postuyla tam bir kamuflaj ustasıdır. Özellikle yavruların tehlike karşısında gövdelerini toprağa yapıştırıp hareket etmeden beklemesi müthiş bir içgüdü örneğidir. Yabani tavşanlar, evcil tavşanlardan daha uzun bacak yapılarıyla oldukça hızlı koşuculardır. Yuvalarını toprağın altına tünel kazarak yapar, yavrularını burada büyütürler. Üreme hızı ve yavru sayısının çokluğu ile tavşan popülasyonu fazlaymış gibi algılansa da kaçak avcılık, yoğun avlanma bu hayvanları da tehdit etmektedir. Özellikle kaçak avcılık, öldürülen bir anne tavşanın ardından, yerin altında annesini bekleyen onlarca yavrunun canlı canlı gömülmesi demektir. Bu nedenle av hayvanları listesinde bulunan yabani tavşanlar, üreme dönemindeki av yasakları ile Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından korumaya alınır.

ALAKARGA (*Garrulus glandarius*) - Sevimli Geveze

İsmini "geveze, gürültücü" anlamına gelen Latince Garrulus kelimesinden alan alakarga açık kahverengi gövdesini süsleyen siyah kuyruğu, mavi, beyaz ve siyahın ahenkli karışımıyla renklenen kanatları ile klasik kargalardan oldukça farklıdır. Sürekli ve keskin çığlıkları karga adını hak ettiğini göstermeye yeterli tabi. Halk arasında "kestane kargası" olarak da bilinen alakargalar kışa hazırlanırken kestane, meşe palamudu gibi yiyeceklerini daha sonra yemek üzere toprağa gömen akıllı kuşlardır. Özellikle meşe palamutlarını gömdükleri yerlerin bir kısmını unutmaları sayesinde, meşe ağaçlarının yenilenmesini sağlamalarıyla, ekosistemdeki rolleri saygıyı hak eder. Avrupa ve Asya kıtasında yerleşim gösteren ve açık alanları sevmeyen bu kuşlar ağaçların bol olduğu, park ve bahçelerde yaşamlarını sürdürür.

DAĞ İSPİNOZU (*Fringilla montifringilla*) - Tombul Kuzeyli

Renk kontrastı değişmekle birlikte genelde göğüs ve omzunun turuncu rengi, beyaz kuyruk sokumu, siyah bir kuyruk ve baş, turuncu-siyah-beyaz ahenkli kanatlarıyla kendilerini gösteren tombul ötücülerdir. Dişilerin başları daha açık kahve beneklidir. Üreme bölgeleri Kuzey Avrupa olup, ülkemizin pek çok bölgesini havaların soğumasıyla birlikte ziyaret eder, ormanlık alanlar ve tarım arazilerinde konaklar, yaz aylarında ayrılırlar. Büyük sürüler halinde göçlerini görmek mümkündür.

HALKALI KÜÇÜK CILIBIT (*Charadrius dubius*) - Narin Yağmur Kuşu

Tüm Avrupa ve Anadolu'da yaz mevsimi boyunca görmek mümkündür. Göz çevresini ve boynunu saran siyah kuşağı, sarı göz halkası ve ince, uzun kanatlarıyla zarif bir kuştur halkalı küçük cılıbıt. Yağmur kuşları takımından olan bu tür, böcek, tırtıl ve solucanla beslenir. Nehir yatakları, akarsu ve göl kıyılarında klasik "pi-yu" sesiyle hoş bir karşılama yapar size.

KARA BAŞLI ÇİNTE (*Emberiza melanocephala*) - Renk Tezatı

Kara başlı kiraz kuşu olarak da bilinir. İsmini aldığı siyah kafası ve erkeklerde daha parlak ve yoğun olmak üzere sarı karın ve kuyruk altı ile tezat oluşturan giysisi ile tanınan ülkemiz göçmenlerinden bu ötücü kuşlar, baharda pek çok bölgemizdeki tarla, bozkır ve çalılık alanlarda üremelerini tamamladıktan sonra sonbaharla birlikte kışı geçirmek üzere Hindistan'a göç eder. Sayıları oldukça hızlı şekilde azalan kara başlı çinteler koruma altındaki türler listesine alınmıştır.

KAYIN BAŞTANKARASI (*Poecile palustris*) - Sade Güzellik

İsmini diğer baştankara akrabaları gibi baş ve ense bölgesinin siyahlığından alan, ancak onlardan daha sade kahve krem tonlarında bir ötücüdür. Hızlı ve ritmik hareketleri ile usta böcek avlayıcısı bu kuşlar, kayın ve meşe ağaçlarının bol olduğu ormanlık alanları severler. Ülkemizde başta Ankara ilimiz olmak üzere, Marmara ve Orta Karadeniz bölgelerinde rastlanabilecek nadir bir baştankara türüdür.

KULAKLI ORMAN BAYKUŞU (*Asio otus*) - Agresif Kulaklı

Kafasının üzerinde tavşan kulakları gibi uzun tüyleri olan, kahverengi tonlarında benekli bir gövdeye sahip, daha açık renkli tüylerin bulunduğu yüz bölgesi karşıdan bakıldığında kalp şeklinde görünen kulaklı orman baykuşları, sapsarı iri gözleriyle usta gece avcılarıdır. Kolay sinirlenme özellikleri vardır. Kızdıklarında ya da tehlike anında tüm vücudunu kabartır, kanatlarını efe gibi yanlara açar ve ürkütücü bir tıslama sesi çıkartır. Bu davranış düşmanlarına kendilerini daha büyük ve korkunç gösterme çabasıdır. Küçük memeliler ve kuşlarla beslenen kulaklı orman baykuşlarının müthiş bir işitme yeteneği vardır. Ülkemizin hemen her bölgesinde, özellikle Ankara ve çevresinde kayda geçmiştir. Ormanlık alanları severler.

KÜÇÜK ORMAN KARTALI (*Clanga pomarina*) - Hep Gezenti

Küçük orman kartalını tanımlayan en güzel kelime sanırız "gezenti"dir. Ülkemiz "şöyle bir uğradım" rotası üzerinde bu güzel kahve tonlarındaki kuşların. Kartalların içinde şahin boyuna yakın olmasıyla cüsse olarak küçük sayılan bir kuştur. Afrika kıtasında gezmediği ülke kalmayan, her ay bir yerlerde dolaşan küçük orman kartalları, ülkemize güneyden giriş yapıp İstanbul'a doğru göçüne devam eder. Ama yine durmaz, Balkanlara, oradan Avrupa'ya gider. Ne diyelim, yolu açık olsun.

SARI KUYRUKSALLAYAN (*Yellow wagtail*) - Sarı Göçmen

Ilıman iklim kuşağını seven bu tür, sarı ağırlıklı tüy rengi ve narin gövdesi ile su kenarlarını sever. Küçük sinek ve böceklerle beslenen sarı kuyruksallayan, adını muhtemelen uzun ve sürekli hareketiyle sallanıp duran kuyruğundan almış olmalı. Ülkemizde bahar aylarında gördüğümüz bu sarı göçmen, İç Anadolu başta olmak üzere tüm bölgelerimizde çayır, bahçelerde görülür.

ÜVEYİK (*Streptopelia turtur*) - Renkli Kumru

Bahar aylarında Afrika'dan ülkemize gelen üveyikleri, gri kumrudan biraz küçük ve renklisi diye tanımlamak yanlış olmayacaktır. Özellikle tarım arazilerinin çevresi, verimli topraklar en sevdiği alanlardır. Tohumla beslenen üveyikler ülkemizde yavrularını büyüttükten sonra sürüler halinde sonbaharla birlikte geldikleri bölgeye göç ederler.

VAŞAK (*Lynx lynx*) - Ormanın Hayaleti

Ülkemizde Anadolu vaşağı olarak da bilinen vaşaklar, siyah benekli gri kürkü, uzun siyah kulakları, kısa kalın kuyruğu, pofuduk patileri ve siyah burnuyla süslenmiş güzel yüzü ile muhteşem kedigillerdendir. Zıplama ve ağaçlara tırmanma yeteneği ile çevik hayvanlardır. Gündüz görülmesi imkansıza yakın olan vaşaklar, geceleri avlanır ve her daim insandan uzak durmaya çalışırlar. İnsanoğlu için zararsız olan bu tür, her zamanki gibi egomuzla baş edememiş ve günümüzde dahi kürkü için bilinçsiz avcılığa yenik düşmüştür. Soyu tükenme tehlikesi altındaki endemik türlerimizden olan vaşaklar, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın öncelikli koruma programında olup avlanılması kesinlikle yasak olan hayvanlardır.

DİZİN

SOĞUKSU
MİLLİ PARKI

Ekolojik dengenin vazgeçilmez bileşenleri olan yaban hayvanlarının, dünyamızın devamlılığında önemli roller üstlendiğini biliyoruz. Günlük hayatımızın telaşı içerisinde üzerine yeterince düşünmüyor olsak da, onların yaşam döngüsü biz insanların yaşamını doğrudan etkiliyor. Ancak, dünya nüfusunun artmasına paralel olarak şehirleşmenin pek çok bölgede doğal yaşamı teslim almaya başlaması, yaban hayvanlarının bilinen dengesini olumsuz yönde etkiliyor.

Emsalsiz bir coğrafyaya sahip olan yurdumuzun kendine has iklim yapısı nedeniyle hayvan türü çeşitliliği bakımından dünyanın önde gelen ülkelerinden biri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak küresel boyuttaki tehditlerin yanı sıra başta kentleşme, çevresel kirlenme, kaçak avcılık olmak üzere pek çok unsur yaban hayvanlarının neslini kitlesel ya da bireysel düzeyde risk altında bırakmaktadır.

Kızılcahamam Soğuksu Milli Parkı, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin yaban hayvanlarına yönelik faaliyetleri bakımından da ayrı bir öneme sahiptir. Başkentimizin bu değerli doğal yaşam alanında yaşayan pek çok hayvan türü dönem dönem Hayvan Hastanesi'nin konuğu olmakta, rehabilitasyonu tamamlanan hayvanlar Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ekipleriyle koordinasyon halinde tekrar doğaya kavuşturulmaktadır.

Yurdumuzun emsalsiz değerleri, dünyanın ortak mirası olan, özellikle nesli tehlike altındaki türlerimizi tanıyın ve çevrenizi bilgilendirin. Ankara çevresinde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü birimleri ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesi ile diğer bölgelerimizde ilgili kurumlarla kuracağınız iletişim ve işbirliği, doğanın kurtuluşu için iyi bir başlangıç olacaktır.

Daha yaşanabilir bir dünya, hepimizin ortak hayali. Siz de çözümün parçası olun!